

Gerhard Kruizinga,
Ja, maar het is mijn broertje
p. 43-45 Horen, zien en verbinden

Foto: Irene Hoekstra

● **Ja, maar het is mijn broertje**

● *Ergens in Canada moet een beeld staan van een jongetje, dat gewoon was zijn gehandicapte broertje te dragen. Op het voetstuk staat het antwoord dat deze jongen gaf, toen men hem vroeg of die last hem niet te zwaar was. Het jongetje zei: 'Hij is niet zwaar, hij is mijn broertje'.*

● *De moraal is duidelijk en mij dierbaar, maar toch ... kunnen ook 'broertjes' zwaar zijn. Mantelzorgers weten daarvan!*

● *'t Is trouwens wel een merkwaardig tafereel die twee.*

● *Stel, je zou ze tegen komen, wat zou jij zeggen of vragen? Misschien zou je niets zeggen, want waarom zou je? Zij gaan samen zo door het leven en als dat hun keuze is? Als zij jou niets vragen, laat ze vrij. Jij wilt toch ook niet dat anderen zich ongevraagd mengen in jouw privacy? Die is belangrijk bij zorg in een liberaal kader, waarbij autonomie centraal staat en de eigen waarden en keuzes voorop staan. In deze visie is de patiënt een mondige consument die zelf de vraag bepaalt. De zorgverlening wordt door die vraag gestuurd.*

● *Terug naar de twee broertjes: als zij hulp nodig hebben, kunnen ze die zoeken. Daar stemmen wij dan graag op af.*

Maar wie zijn zij eigenlijk? Je wilt het niet weten, of juist wel als je wordt geraákt door die twee. 't Is toch een merkwaardig stel; ze doén je wat. Je vraagt je af: is hij niet te zwaar? Maar mag jij je wel zo maar tegen hen aan bemoeien? Wat zou een motief kunnen zijn? Dat jij iets voor ze zou kunnen betekenen misschien?

Pas op! Maar ga die vraag niet uit de weg: het is de kern van zorg als bekommernis.

En je kunt tenminste contact met ze maken, dan zie je wel wat er gebeurt. Wie zijn zij? En: hoe zijn ze geworden wie ze nu zijn? Is dat ook wie ze willen

*zijn, of is daar misschien nog een verlangen naar meer, wat anders?
Te veel vragen ineens, maar je moet wel meer van ze weten, wil je kunnen be-
palen of jij iets voor ze kunt betekenen, als zij dat willen natuurlijk.*

*Maar misschien zijn ook zij nu geraakt door jouw aandacht. Velen liepen aan
hen voorbij uit verlegenheid of privacy overwegingen ...*

*Wie zijn zij? Je stelt belang in hun levensverhaal. Dat is een **narratief kader
voor zorg**, dat veronderstelt dat ieder mens z'n eigen verhaal schrijft. Daarin
spelen gebeurtenissen een rol, omstandigheden en uiteraard ook allerlei men-
sen. Zorg wordt afgestemd op dat unieke levensverhaal, in dat licht gewogen.
Dat is van wezenlijk belang als mensen wilsonbekwaam worden geacht. Of in
belabberde omstandigheden 'gewoon' niet goed weten wat ze willen.*

*Past deze zorg bij het verhaal van hun leven, is dit wel ècht wat zij nu willen?
'U vraagt, wij draaien' kan makkelijker zijn, maar soms ligt er een vraag achter
de vraag, die een heel ander antwoord verdient.*

*Terug naar de broertjes: hoe is het zo gekomen?
Is dit hun vrije keus, of is het misschien de inlossing van een belofte bij het
sterfbed van moeder, waarvan toen de gevolgen niet te overzien waren ...
Kan het misschien ook anders, zó dat die belofte toch niet wordt verbroken?
Maar wie zijn wij, dat wij ons daarin zo maar zouden mengen ...?*

*Niet zomaar, nooit zomaar. Alleen zorgvuldig en aandachtig luisteren naar
het verhaal van de ander kan vertrouwen wekken, een relatie van vertrouwen
opbouwen. Mensen zijn sociale wezens en relaties zijn wezenlijk, ja, het meest
wezenlijke voor kwaliteit van leven.*

*Het **relationele zorgkader** zegt simpelweg dat het van twee kanten moet
komen, op basis van vertrouwen. Niet: 'wij weten wel wat goed voor u is',
maar evenmin: 'zeg u het maar'. Een instelling die van bewoners 'koning
klant' maakt, degradeert haar medewerkers tot serveersters en lakeien. Maar
zij zijn professionals. En hun professionaliteit investeren zij in de relatie, die
samen met de vragen, behoeften en wensen van de cliënt, wordt tot een zorg-
relatie⁴.*

*In de zorg liggen de producten doorgaans niet kant en klaar in de schappen,
maar is het vaak een zoeken. Juist dat sámen zoeken verbindt en helpt het
leven leefbaar te houden, tenminste draaglijk. Uitdrukking van een verlangen,
over en weer ...*

⁴ zorgkaders naar Herman Meiningier in 'Zorgen met zin'